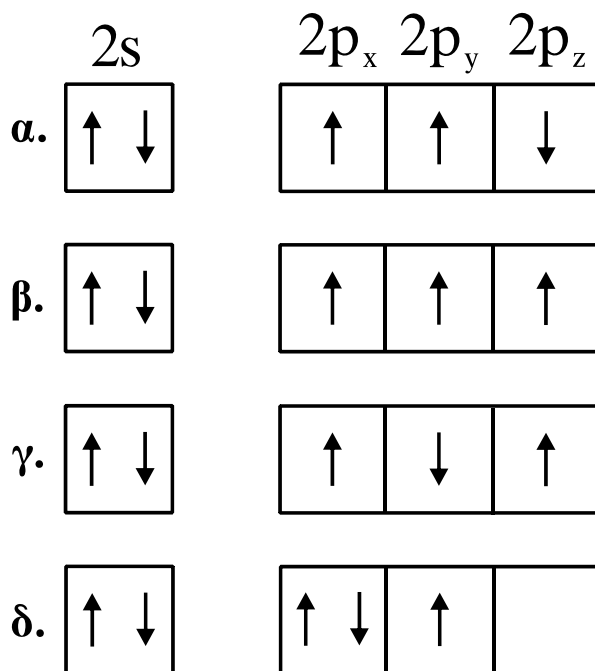

ΧΗΜΕΙΑ ΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2010

ΘΕΜΑ Α

Για τις ερωτήσεις Α1 έως και Α4 να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Α1. Η ηλεκτρονιακή δομή, στη θεμελιώδη κατάσταση, της εξωτερικής στιβάδας του ${}^7\text{N}$ είναι:

Μονάδες 5

Α2. Ο σχηματισμός του διπλού δεσμού μεταξύ δύο ατόμων άνθρακα δημιουργείται με επικάλυψη:

- α. sp^2-sp^2 και $p-p$ τροχιακών.
- β. sp^2-sp^3 και $p-p$ τροχιακών.
- γ. $sp-sp$ και $p-p$ τροχιακών.
- δ. sp^3-sp^3 και $p-p$ τροχιακών.

Μονάδες 5

Α3. Το συζυγές οξύ του NH_2^- είναι:

- α. NH_3
- β. NH_4^+

- γ. NH_2OH
- δ. NO_2^-

Μονάδες 5

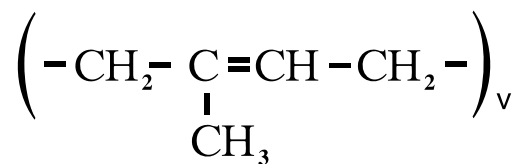
A4. Ποια από τις επόμενες ουσίες, όταν διαλυθεί στο νερό, δεν αλλάζει το pH του;

- α. CH_3COOK
- β. NaF
- γ. NH_4Cl
- δ. $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$

Μονάδες 5

A5. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α. Τα s τροχιακά έχουν σφαιρική συμμετρία.
- β. Το $(\text{COONa})_2$ οξειδώνεται από το KMnO_4 με την παρουσία H_2SO_4 .
- γ. Για την ογκομέτρηση ισχυρού οξέος με ισχυρή βάση, κατάλληλος δείκτης είναι αυτός με $\text{pK}_a=2$.
- δ. Το pH υδατικού διαλύματος H_2SO_4 0,1M είναι 1.
- ε. Με πολυμερισμό της ένωσης 1,3-βουταδιένιο προκύπτει το πολυμερές:

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

B1. Δίνονται τα στοιχεία $_{20}\text{Ca}$, $_{26}\text{Fe}$, $_{16}\text{S}$.

- α. Να γράψετε τις ηλεκτρονιακές δομές τους (κατανομή ηλεκτρονίων σε υποστιβάδες). (μονάδες 3)

- β. Να βρεθεί η περίοδος και η ομάδα του περιοδικού πίνακα στην οποία ανήκει το καθένα από τα στοιχεία αυτά. (μονάδες 6)

Μονάδες 9

B2. Να αιτιολογήσετε τις επόμενες προτάσεις:

- α. Η 2^η ενέργεια ιοντισμού ενός ατόμου είναι πάντα μεγαλύτερη από την 1^η ενέργεια ιοντισμού του.
- β. Το pH του καθαρού νερού στους 80°C είναι μικρότερο του 7.
- γ. Σε κάθε τροχιακό δεν μπορούμε να έχουμε περισσότερα από 2 ηλεκτρόνια.
- δ. Σε μια περίοδο του περιοδικού πίνακα, η ατομική ακτίνα ελαττώνεται από αριστερά προς τα δεξιά.
- ε. Τα αντιδραστήρια Grignard παρασκευάζονται σε απόλυτο αιθέρα.

Μονάδες 10

B3. Κάθε μία από τις ενώσεις: πεντάνιο, 1-πεντένιο και 1-πεντίνιο, περιέχεται αντίστοιχα σε τρεις διαφορετικές φιάλες.

Πώς θα ταυτοποιήσετε το περιεχόμενο κάθε φιάλης; Να γράφουν οι αντίστοιχες χημικές εξισώσεις.

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Δίνονται οι παρακάτω χημικές μετατροπές:

ΘΕΜΑ Δ

Διαθέτουμε υδατικά διαλύματα CH_3COOH 0,1M (διάλυμα Y_1) και CH_3COOH 0,2M (διάλυμα Y_2).

Δ1. Να βρεθεί πόσα mL H_2O πρέπει να προστεθούν σε 100mL διαλύματος Y_1 , ώστε να τριπλασιαστεί ο βαθμός ιοντισμού του CH_3COOH ;

Μονάδες 6

Δ2. Σε 100 mL διαλύματος Y_2 προσθέτουμε 100 mL διαλύματος NaOH 0,1M, οπότε προκύπτει διάλυμα Y_3 . Να βρεθεί το pH του διαλύματος Y_3 .

Μονάδες 6

Δ3. Σε 100 mL διαλύματος Y_2 προσθέτουμε 100 mL διαλύματος NaOH 0,2M, οπότε προκύπτει διάλυμα Y_4 . Να βρεθεί το pH του διαλύματος Y_4 .

Μονάδες 6

Δ4. Να βρεθεί πόσα mL διαλύματος NaOH 0,1M πρέπει να προστεθούν σε 101 mL του διαλύματος Y_2 , ώστε να προκύψει διάλυμα Y_5 με $\text{pH}=7$;

Μονάδες 7

Δίνεται ότι:

- Όλα τα διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία $\theta=25^\circ\text{C}$,
 $K_a(\text{CH}_3\text{COOH})=10^{-5}$, $K_w=10^{-14}$
- Κατά την ανάμειξη των διαλυμάτων δεν προκύπτει μεταβολή των όγκων των διαλυμάτων.
- Τα δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις.

ΧΗΜΕΙΑ ΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Σωστή απάντηση είναι η (β), σύμφωνα με τον κανόνα του Hund

A2. (α): $sp^2 - sp^2$ και p-p

A3. (α): NH_3

A4. (δ): $Ca(NO_3)_2$

A5. α. (Σ)

β. (Σ)

γ. (Λ)

δ. (Λ)

ε. (Λ)

ΘΕΜΑ Β

B1.

α)

${}_{20}Ca : 1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2$ (ή $18[Ar]4s^2$)

${}_{26}Fe : 1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 3d^6 4s^2$

${}_{16}S : 1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^4$

β)

Το ${}_{20}Ca \rightarrow 4^{\text{η}}$ Περίοδος

$\rightarrow II_A$ (ή $2^{\text{η}}$) ομάδα

Ο ${}_{26}Fe \rightarrow 4^{\text{η}}$ Περίοδος

$\rightarrow VIII_B$ (ή $8^{\text{η}}$) ομάδα

Το ${}_{16}S \rightarrow 3^{\text{η}}$ Περίοδος

$\rightarrow VI_A$ (ή $16^{\text{η}}$) ομάδα

B2.

α)

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η απόσπαση επιπλέον e^- (ηλεκτρονίου) από κατιόν είναι πιο δύσκολη απ' ότι από ουδέτερο άτομο λόγω της αυξημένης έλξης απ' το φορτίο του πυρήνα προς το e^- αυτό

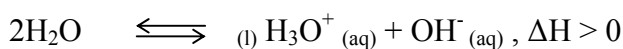
Δηλαδή: $x(g) \rightarrow x^+(g) + e^-, E_{i1}$

και $x^+(g) \rightarrow x^{2+}(g) + e^-, E_{i2}$ } $E_{i2} > E_{i1}$

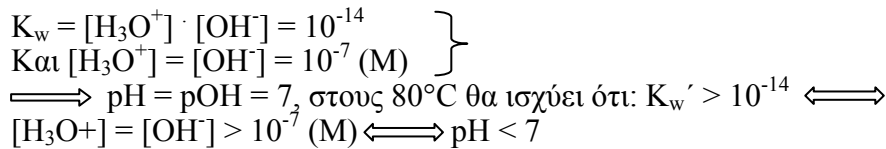
το θετικό φορτίο καθιστά δυσκολότερη την απόσπαση ενός επιπλέον e^-

β)

Η αντίδραση αυτοϊονισμού του καθαρού H_2O

είναι ενδόθερμη ($\Delta H > 0$). Με την αύξηση της Θερμοκρασίας από $25^\circ C \rightarrow 80^\circ C$, αυξάνονται οι $[H_3O^+]$, $[OH^-]$ βάσει της αρχής Le Chatelier και άρα αυξάνεται και η K_w (σταθερά γινομένου συγκεντρώσεων ιόντων νερού). Αφού στους $25^\circ C$ ισχύει ότι:

γ)

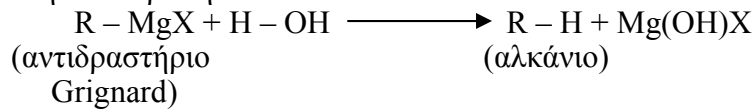
Αυτό οφείλεται στο ότι ο 4^{05} κβαντικός αριθμός του spin (m_s) παίρνει μόνο (2) τιμές, τις: $m_s = \pm 1/2$ (και σύμφωνα με την απαγορευτική αρχή του Pauli) οπότε αφού συμμετέχει στον καθορισμό του e^- , θα πρέπει ο max αριθμός e^- (με αντιπαράλληλα spin) να είναι 2

δ)

Αυτό συμβαίνει γιατί από αριστερά προς τα δεξιά αυξάνει το δραστικό πυρηνικό φορτίο (Z^*) κι επομένως αυξάνεται η έλξη του πυρήνα προς τα e^- της εξωτερικής στιβάδας, άρα μειώνεται το μέγεθος (ή η ακτίνα) του ατόμου.

ε)

Διότι αν υπήρχε H_2O , τότε το αντιδραστήριο Grignard (R-MgX) θα διασπώταν σύμφωνα με την αντίδραση:

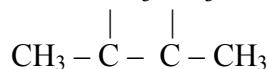
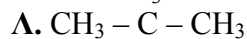
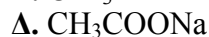
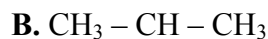
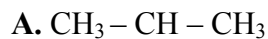
B3.

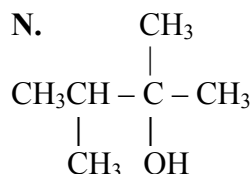
1-πεντίνιο: με $\text{Na} \rightarrow$ αέριο H_2 .....

1-πεντένιο: αποχρωματίζει δ. $\text{Br}_2 / \text{CCl}_4$ .....

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

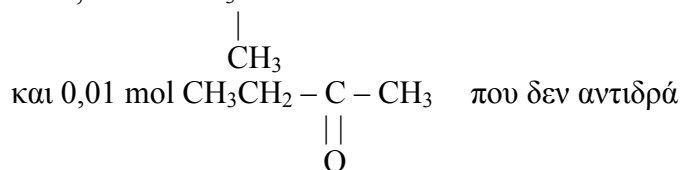

Γ2.

$$n_{\text{Cu}_2\text{O}} = \frac{m}{M_r} = \frac{2,86}{143} = 0,02 \text{ moles}$$

Fehling: αντιδρούν οι αλδεΐδες $\text{C}_3\text{H}_7\text{CH}=\text{O}$ (2 ισομερή)
 από αναλογία: $\begin{array}{cc} 1 \text{ mol RCH}=\text{O} & 1 \text{ mol Cu}_2\text{O} \\ 0,02 \text{ mol ;} & 0,02 \text{ mol} \end{array}$

Άρα υπάρχουν από: $0,01 \text{ mol CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}=\text{O}$
 $0,01 \text{ mol CH}_3\text{CH}-\text{CH}=\text{O}$

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Διάλυμα Ψ_1 : αρχικό: $\alpha_1 = \sqrt{\frac{K_a}{C_1}} = \sqrt{\frac{10^{-5}}{10^{-1}}} = 10^{-2}$

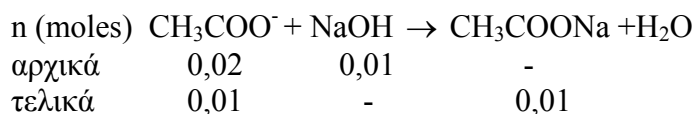
τελικά $\alpha_2 = 3\alpha_1 \cdot 10^{-2}$

$$K_a = \alpha_2^2 C_2 \Rightarrow C_2 = \frac{10^{-5}}{3^2 \cdot 10^{-4}} = \frac{10^{-1}}{9} \text{ (M)}$$

$$C_1 V_1 = C_2 V_2 \Leftrightarrow 0,1 \cdot 0,1 = \frac{10^{-1}}{9} V_2 \Leftrightarrow V_2 = 0,9 \text{ L ή } 900 \text{ ml}$$

$$V_{\text{H}_2\text{O}} = 900 - 100 = 800 \text{ ml}$$

Δ2. $\left. \begin{array}{l} C_2 = 0,2 \text{ M} \\ V_2 = 0,1 \text{ L} \end{array} \right\} n_{\text{CH}_3\text{COOH}} = C_2 V_2 = 0,02 \text{ moles, } n_{\text{NaOH}} = C \cdot V = 0,01 \text{ moles}$

Έχω Ρ.Δ: $[\text{H}_2\text{O}^+] = K_a \frac{C_{\text{οξ}}}{C_{\text{βάσης}}} = K_a = 10^{-5}$ άρα **pH=5**

Δ3. $n_{\text{CH}_3\text{COOH}} = 0,02 \text{ moles}$

$n_{\text{NaOH}} = C \cdot V = 0,02 \text{ moles}$

Πλήρης εξουδετέρωση: Μένουν $0,02 \text{ moles CH}_3\text{COONa}$

$$C = \frac{n}{V} = \frac{0,02}{0,2} = 10^{-1} \text{ M}$$

Από υδρόλυση CH_3COO^- : $K_b = \frac{y^2}{C} \Rightarrow y = \sqrt{K_b \cdot C} = \sqrt{10^{-9} 10^{-1}}$

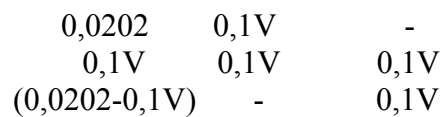
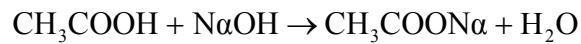
$$\left(K_b = \frac{10^{-14}}{10^{-5}} = 10^{-9} \right) \quad y = 10^{-5} = [\text{OH}^-]$$

pOH=5, pH=9

Δ4. $n^{\circ}\text{CH}_3\text{COOH} = 0,20, \quad 101 = 0,0202\text{moles}$

$n^{\circ}\text{NaOH} = 0,1 \cdot V$, όπου $x =$ ο προτιθέμενος όγκος διαλύματος NaOH.

pH=7 θα προκύψει ΡΔ, άρα θα αντιδράσει όλο το NaOH

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-7} = K_a = \frac{C'_{\alpha\xi}}{C'_{\beta}} \Leftrightarrow 10^{-7} = 10^{-5} \frac{(0,0202 - 0,1V)}{0,1V} \Leftrightarrow \frac{1}{100} \cdot \frac{0,0202 - 0,1V}{0,1V}$$

$$\Leftrightarrow 0,1V = 2,02 - 10V \Leftrightarrow 10,1V = 2,02 \Leftrightarrow V = 0,2L \quad \text{ή } 200\text{mL}$$